

Yükseköğrenim Alanında Yapılan Çalışmaların Küresel Ölçekte İncelenmesi

Bünyamin Özdemir

MEB Eğitim Yöneticisi

bunyamin.ozdemir@hotmail.com, ORCID:0000-0001-4618-2279

Özet

Ulusların birbirlerine bağlılık gösterdikleri gerçeğini anlatma, buna değer verilmesi, yüksek ses ile ifade edilmesini sağlama ve mensuplarını bu minvalde yetiştirme yükseköğretim kurumunun sorumluluğudur. Buna ilave olarak, üniversite, öğretim ve araştırma görevlileri yolu ile uluslararasıdaki siyasi, ekonomi ve kültürel gelişmeleri etkileyen farklı durumları topluluğa anlatmak sorumluluğuna sahiptir. Yükseköğretimin uluslararasılaşması hedefine ulaşmak adına genelde yükseköğretim sisteminin, özeldeyse yükseköğretim kurumunun atması gereken adım, yürüttüğü stratejiler bulunmaktadır. Uluslararası manada tanınır olmayı amaçlayan üniversite kurumları uluslararasılaşmayı dünyanın seçkin üniversiteleri ile başarılı ve parlak gelecek vaat eden öğrenci, araştırmacı ve ünlü öğretim üyelerini üniversitelerine çekme hususunda rekabet hâlinde olma olarak algılanmaktadır. Uluslararası özelliği artan yükseköğretim kurumları toplumsal hoşgörü ve diyalog iklimi yaratacağından yalnızca eğitim politikası bakımından değil, uzun dönemli etki ve sonuçları itibari ile evrensel refah ve barışı destekleme bakımından da kilit rol üstlenecektir. Bu değerlendirmelerden, yükseköğretimin uluslararasılaşmasının yalnızca akademi yönünün olmadığı, bunun yanında sosyal ve siyasal yönünün de olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Küresel, Yükseköğretimin Uluslararasılaşması

Examination of the Studies Carried Out in the Field of Higher Education on a Global Scale

Abstract

It is the responsibility of the higher education institution to tell the truth that nations show loyalty to each other, to value it, to ensure that it is expressed loudly and to educate its members in this way. In addition, the university has the responsibility to inform the community about different situations affecting political, economic and cultural developments in the international through teaching and research assistants. In order to achieve the goal of internationalization of higher education, there are steps that the higher education system in general, and the higher education institution in particular, should take and strategies that it conducts. University institutions that aim to be internationally recognized perceive internationalization as being in competition with the elite universities of the world to attract successful and bright promising students, researchers and famous faculty members to their universities. Since higher education institutions with increasing international characteristics will create a climate of social tolerance and dialogue, they will play a key role not only in terms of education policy, but also in terms of promoting universal prosperity and peace with respect to long-term effects and consequences. From these evaluations, it is understood that the internationalization of higher education is not only the academic aspect, but also the social and political aspect.

Key Words: Higher Education, Global, Internationalization of Higher Education

Giriş

Kurumların uluslararasılaşması için gerçekleştirilen bir çok girişim bulunmaktadır. Bu girişimler genelde etkinlik, adım, bileşen, prosedür veya strateji olarak adlandırılmaktadır.

Bunlar çoğunlukla tercih edilen ifadelerdir, çünkü bu kavramlar örgütsel süreçlerin yanısıra akademi süreçleri için de kullanılabilir kavramlar ve planlı bir çabayı anlatmaktadır (Kırpık 37).

Yükseköğretimin uluslararasılaşması içerisinde çok değişik aşama barındıran bir süreç olarak görünmelidir.

Yükseköğretimin uluslararasılaşması hedefine ulaşmak adına genelde yükseköğretim sisteminin, özeldense yükseköğretim kurumunun atması gereken adım, yürüttüğü stratejiler bulunmaktadır.

Uluslararası manada tanınır olmayı amaçlayan üniversite kurumları uluslararasılaşmayı dünyanın seçkin üniversiteleri ile başarılı ve parlak gelecek vaat eden öğrenci, araştırmacı ve ünlü öğretim üyelerini üniversitelerine çekme hususunda rekabet hâlinde olma olarak algılamaktadır (Yılmaz 41).

Bir çok üniversiteye uluslararasılaşmayı kurumlarının bölgesel gücünü artırma ve karşılıklı kazanım elde etme adına gerçekleştirilen işbirlikleri olarak görmektedir.

Bu üniversitelerin uluslararasılaşma işbirliğine dayalı araştırma, öğrenci ve öğretim üyesi değişim programı ve ortak yürütülen lisans programı kapsamında ilerlemektedir.

Diğer bir çok üniversiteye uluslararasılaşma çalışmalarını hayatta kalma mücadelesi için yürütmektedir (Güdekli 102-103).

Ergün, strateji, program ve politika terimlerinin kullanımına açıklamalar getirmiş ve aralarında hiyerarşik bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Strateji somut seviyeyi yansıtmaktadır ve kurumun örgüt etkinliklerini içermektedir.

Programlarsa uluslararasılaşmaya dönük kapsamlı yaklaşımlar içermektedir ve politikaları uygulamak için kullanılan araçtan biridir. Politikaysa kurumların yapma istediklerini gerçekleştirmek yönetimi yöntemi şeklinde tanımlanmaktadır (Ergün 56).

Yükseköğretimin uluslararasılaşması, üniversitelerin uluslararası sahada rekabet gücünü arttıracak ve dolayısı ile kalite anlayışı da beraberinde gelecektir.

Buna ilaveten uluslararasılaşma üniversite kurumlarının diğer üniversiteler ile etkileşimselliğe girmesi, bilgi ve araştırmayı paylaşım ortamlarına dönüştürmesi, böylece içe kapanık yapılarından kurtulmalarını sağlayacak olan en uygun araçlar arasındadır.

Uluslararası özelliği artan yükseköğretim kurumları toplumsal hoşgörü ve diyalog iklimi yaratacağından yalnızca eğitim politikası bakımından değil, uzun dönemli etki ve sonuçları itibari ile evrensel refah ve barışı destekleme bakımından da kilit rol üstlenecektir.

Bu değerlendirmelerden, yükseköğretimin uluslararasılaşmasının yalnızca akademi yönünün olmadığı, bunun yanında sosyal ve siyasal yönünün de olduğu anlaşılmaktadır.

Yükseköğrenim Uluslararasılaşmayla İlgili Yapılan Çalışmalar

Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Makiata Traijino (2017) doktora tez araştırmasında Japon eğitiminde uluslararasılaşma politikası vetiresi araştırmıştır. Bu vesileyle Japon eğitimi konusunda değerler hususunda kazanılması gerekenlere odaklanmıştır.

Söz konusu çalışmanın neticelerine göre Japon eğitim yapısı uluslararasılaşma vetiresiyle beraber ulusötesi ilişki için gereken insan kaynakları becerisi ve uluslararası topluluğa destek sağlama istemektedir.

William Nordim (2020) araştırmasında Chongqings Üniversitesinin uluslararasılaşma dinamiklerini araştırmıştır. Chongqings Üniversitesi uluslararasılaşma gerekçesi, Chongqings Üniversitesinin uluslararasılaşma durumunu ilerletme için kullanılan strateji ve ileride uluslararasılaşma manasında ne yapabileceği konusuna eğilmiştir.

Çalışmanın neticesine göre Chongqings Üniversitesinin uluslararasılaşma gerekçesi örgütsel seviyede tespit edilmiştir. Chongqings Üniversitesinin uluslararasılaşmasını ilerletme amacıyla kullandığı strateji tabiyetleri, akademi imkanlar, organizasyon alt yapı, genel finans bütçesi, fakülte ve enstitülere örgütsel destek çeşitli yönlerden irdelenmiştir.

Martin Hover (2017) ABD’de bulunan yüksek okulların uluslararasılaşma seviyelerini araştırma için araştırma yapmıştır. Yüksek okullar kent ve kır şeklinde sınıflandırılmış ve bu sınıflamayla uluslararasılaşmayla arasındaki ilişkisellik tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu seviye eğitime katkı, akademi gereksinimi, program ve dersdışı faaliyet, üniversite politikası ile öğrenci düzeylerinde irdelenmiştir.

Araştırma neticesinde ABD’de yüksek okullarının uluslararasılaşma seviyesinin yetersizliği neticesi ortaya çıkmıştır. Kırsalda yüksek okulları uluslararasılaşma seviyesi en düşük olandır ve kentte yüksek okulları nispeten birbirine yakın neticelere sahiptir.

Joseph Bernard (2017) 3 Kore özel yükseköğretim kurumunun uluslararasılaşma uygulamasını irdelemeyi hedefleyen araştırma yapmıştır. Bunların ne şekilde uluslararasılaşma çalışmalarına başladığını ve ne tür strateji yaklaşımlarından hareket ederek çalışma yürüttüklerini irdelemiştir.

Çalışmanın neticesine göre söz konusu kurumların yönetici kişilerinin vizyon, misyon ve desteklerinin uluslararasılaşmaya nasıl katkı sunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmayla üniversite kurumlarının belirli düzeye ulaştığı, öğrenci değişim programlarını uluslararası anlamda ilerletme ihtiyacında oldukları tespit edilmiştir.

Nyame Benedict (2018) ABD’de yüksek derecede uluslararasılaşmış yükseköğretim kurumlarında çalışan yönetici kişilerin deneyim ve algılarını keşfetmeyi amaçlayan araştırma yapmıştır.

Çalışma neticesinde üniversite deneyim, eğitimsel program tasarımları, sunulan hizmetler ve insan kaynağı gereksinimi gibi taktik ve politikaya dikkat edilmiştir. Üniversite kurumlarında benimsenilmesi gerekli temel stratejiye küresel düzeyli öğrenci ve öğretim üyeleridir.

Caroline Symes (2017) araştırmasının hedefi yükseköğretimde uluslararasılaşma vetiresinin irdelenmesidir. Araştırma neticesinde Diejk ve Meyjer’in (1998) geliştirdiği teoriye dayalı modellemeye göre Florida Üniversitesinin uluslararasılaşması konusunu da bu bağlamda irdelenmiştir.

John Creswell (2018) yükseköğretim sisteminin kalitesiyle yükseköğretim yapısının uluslararasılaşması arasında bir ilişki olduğunu tespit etmeyi hedefleyen bir araştırma yapmıştır.

Bu çalışmaya ilaveten kalite değişkenlerinin ve uluslararasılaşmanın birbiriyle ilişkiselliğini tespit etmiştir. Çalışma neticesine göre 7 farklı değişkenin olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Bunlar şunlardır:

1. Uluslararasılaşan öğrenciler
2. Yurt dışında eğitim-öğretim
3. Uluslararasılaşan enstitü
4. Uluslararasılaşan akademisyenler
5. Uluslararası çalışma iş birlikleri

6. Uluslararasılaşan eğitim programları

7. Kurumsal katkı

Araştırma sonuçlarına göre 7 uluslararasılaşma kalite değişkeni tespit edilmiştir.

Bunlar şunlardır:

1. Çalışma çekişmesi
2. Enstitü çekişmesi
3. Lisansüstü öğrencilerin çekişmesi
4. Üst öğretim çekişmesi
5. Malî düzendeki çekişme
6. Yetingenlik çekişmesi
7. Örgütsel çekişme

Yükseköğretim kurumlarında kalite değişkeni ile uluslararasılaşma arasında müspet ilişkiselliği üniversitelerin başarısının temel bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yurtiçinde Yapılan Çalışmalar

Devrim Vural Yılmaz (2019) Trinitiy Yüksek Okulunun uluslararasılaşmasını açıklamak istediği araştırma yapmıştır. Söz konusu araştırma uluslararasılaşmak için deltasal döngü adlı modellemenin uygulanabilirliğini ölçmeyi hedefleyen ve bu minval çerçevesinde yürütülen bir çalışmadır.

Çalışma neticesine göre söz konusu yüksek okul önemli oranda kendi ülkesinin milli talimatları ile uluslararasılaşmayı sürdürmektedir.

Didem Tezsürüç ve Sibel Aybars Bursalıoğlu (2018) çalışmasında ülkemizdeki uluslararasılaşmayla ilgili strateji ve politikaya değinmiş ve İngiliz eğitim sistemiyle mukayeseli değerlendirme yapmıştır.

Değerlendirmenin temel odağı ülkemizdeki üniversite kurumlarını seçen diğer ülkelerdeki öğrenciler, öğretim görevlileri ve ders programlarıdır.

Çalışmanın neticesine göre ülkemizdeki kamu üniversitesinin Yükseköğretim Kurumu'yla irtibatlı ve dengeli politika sürdüremedikleri, buna mukabil özel üniversitelerin niteliksel strateji uyguladığı görülmüştür.

Murat Özüoğlu, Bekir S. Gürel ve İpek Coşkun (2019) çalışmasında ülkemizdeki üniversite kurumlarının uluslararasılaşmasını vizyonlar, stratejiler, amaç, uygulama konseptlerinde irdelemeyi hedeflemiştir.

Çalışma neticesinde yapılan değerlendirmede ülkemizdeki merkezi üniversite formunun küresel ölçekteki normlara adapte olamadığı, bu hususta epeyce yol alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ülkemizdeki üniversite kurumlarının uluslararasılaşmayla ilgili hususta küresel dinamizmle mukayese edildiğinde önünde meşakkatli bir süreç olduğu gözlemlenmiştir.

Mehmet Özcan (2017) çalışmasında 1997-2017 senelerindeki bulgulara göre dünyanın ve ülkemizde değişiklikler gösteren öğrencilerin profilini irdelemiştir.

Araştırmanın neticeleri öğrencilerin uluslararası anlamda üniversiteler ve devletler açısından çekişme sahasına dönüşme riskinin olduğunu göstermiştir.

Mahmut Özer (2020) ülkemizdeki öğrencilerin uluslararası boyutunu irdelediği araştırmasının neticesinde 2 mühim sorun odağına değinmektedir. Bu sorunlar; uluslararasılaşma çalışmalarına dönük tanıtımsal etkinliğin yetersiz kalması ve öğrencilerin uluslararası düzeydeki kabulündeki koşulların kompleks yapısıdır.

Ülkemizde Rusya, Hindistan, Fransa Kore, Almanya, Çin'den uluslararası öğrenci kazandırılmasını tavsiye etmektedir.

Nur Kırmızıdağlı, Bekir S. Gürel, Türker Kurt ve Nevfel Boz (2017) ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma yöntemini ele alan bir çalışma yapmışlardır.

Çalışmalarının neticelerine göre ülkemizin Avrupa'daki diğer eğitim kurumlarıyla önemli ve rekabetsel ikili anlaşma ve grup çalışması yaparak büyük oranda ilerlediği tespitinde bulunmuşlardır.

Ülkemizdeki öğrenci hareketliliğinin dünyadaki diğer ülkeler Avrupa'yla farklılıklara sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmayla ülkemizdeki uluslararasılaşmanın Bolonya Süreci sonrası hızlandığı neticesi ortaya çıkarılmıştır. Bu da öğrencilerin kendi aralarındaki değişimlerin ülkemizde geniş hareket tarzı olduğunu göstermektedir.

Sibel Hoştut (2018) Bolonya Süreci'ndeki reform çalışmalarının ülkemizdeki uygulanım alanını irdelemiştir. Söz konusu irdelemesini diplomanın derecesi, tanınma, hareketlik, hayatboyu öğrenmeler ve toplumsal düzlemde devam ettirmiştir.

Çalışma neticesinde ülkemizde uluslararasılaşma çalışmalarının maalesef hızlı ilerlemediği neticesi çıkmıştır.

Durmuş Günay ve Aslı Günay (2015) öğrencilerin hareketliliklerini göç kuramsallığının uluslararası boyutu üzerinde temellendirmiş olduğu araştırmasında, ülkemize gelmek isteyen öğrenci ve öğretim üyelerinin gerekçelerini irdelemiştir.

Çalışma neticesinde ülkemizin özgün kültürü, akademi kalitesi ve daha uzun olması öğrenci ve öğretim üyelerinin uluslararası boyutta ülkemize gelmelerinde etkin olduğu neticesine varılmıştır.

İlaveten çalışmanın neticeleri, öğrenci ve öğretim üyelerinin uluslararası boyutta ülkemizi seçmesinde söz konusu kişilerin coğrafya kökeni ve mekansal aidiyetlerine göre farklılıklarının olduğunu da meydana çıkarmaktadır. Bu duruma mukabil özellikle Avrupalı öğrenciler açısından ekonomi ve akademi gerekçeleri ön plana çıkmaktadır.

Sonuç

Yükseköğretimin uluslararasılaşması gerekçesi bazı vakit yükseköğretim kurumlarının kurumsal yapısını, bazı vakit topluluğa olan sorumluluğunu, bazı vakit de eğitim, öğretim ve araştırma etkinliğini eksen olarak oluşturulmaktadır.

Her gerekçeler kurumun uluslararasılaşma motivasyonunu ortaya koymaktadır ve bu minvalde çalışma gerektirmektedir.

Hoştut akademi çalışmalarının dar bakış açısından kurtulma ve ulus, bölge ve çıkar grupları arasındaki ilişkiler üzerine eleştirel düşünmeyi sağlama için uluslararası yaklaşımlara ihtiyaç hissettiğini belirtmektedir.

Bu çabanın neticesi akademi çalışmalarında uluslararası ve kültürler arası yönlerin öne çıkmasının çalışmaların daha disiplinler bir yapıya kavuşmasını sağladığını vurgulamaktadır.

Ulusların birbirlerine bağlılık gösterdikleri gerçeğini anlatma, buna değer verilmesi, yüksek ses ile ifade edilmesini sağlama ve mensuplarını bu minvalde yetiştirme yükseköğretim kurumunun sorumluluğudur.

Buna ilave olarak, üniversite, öğretim ve araştırma görevlileri yolu ile uluslararasıdaki siyasi, ekonomi ve kültürel gelişmeleri etkileyen farklı durumları topluluğa anlatmak sorumluluğuna sahiptir.

Yılmaz yükseköğretimin uluslararasılaşması gerekçesini küresel sulh için uluslararasılaşma, rekabetçi avantajlar sağlama için uluslararasılaşma, küresel bilgi edinme için uluslararasılaşma ve küresel işbirliği sağlama için uluslararasılaşma şeklinde irdelemiştir.

İlkay lisans eğitiminin mutlaka ulusal ve uluslararası manada üretken; ulus ve bireylerin birbirinden ayrılamayan yapısının farkında olan vatandaş yetiştirmesi gerektiğini belirtmektedir.

Sonuçta, yazının yükseköğretimin uluslararasılaşmasının gerekçesi manasında gerek üzerinde fikir birliği bulunan gerekçe, gerek ise değişik bağlamda değişik yazarların ileri sürdükleri gerekçe olmak üzere zengin bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Makiata Traijino doktora tez araştırmasında Japon eğitiminde uluslararasılaşma politikası vetiresi araştırmıştır.

William Nordim araştırmasında Chongqings Üniversitesinin uluslararasılaşma dinamiklerini araştırmıştır.

Martin Hover ABD’de bulunan yüksek okulların uluslararasılaşma seviyelerini araştırma için araştırma yapmıştır.

Joseph Bernard üç Kore özel yükseköğretim kurumunun uluslararasılaşma uygulamasını irdelemeyi hedefleyen araştırma yapmıştır.

Nyame Benedict ABD’de yüksek derecede uluslararasılaşmış yükseköğretim kurumlarında çalışan yönetici kişilerin deneyim ve algılarını keşfetmeyi amaçlayan araştırma yapmıştır.

Caroline Symes araştırmasının hedefi yükseköğretimde uluslararasılaşma vetiresinin irdelenmesidir.

John Creswell yükseköğretim sisteminin kalitesiyle yükseköğretim yapısının uluslararasılaşması arasında bir ilişki olduğunu tespit etmeyi hedefleyen bir araştırma yapmıştır.

Devrim Vural Yılmaz Trinitiy Yüksek Okulunun uluslararasılaşmasını açıklamak istediği araştırma yapmıştır.

Didem Tezsürüç ve Sibel Aybars Bursalıoğlu çalışmasında ülkemizdeki uluslararasılaşmayla ilgili strateji ve politikaya değinmiş ve İngiliz eğitim sistemiyle mukayeseli değerlendirme yapmıştır.

Murat Özöoğlu, Bekir S. Gürel ve İpek Coşkun çalışmasında ülkemizdeki üniversite kurumlarının uluslararasılaşmasını vizyonlar, stratejiler, amaç, uygulama konseptlerinde irdelemeyi hedeflemişlerdir.

Mehmet Özcan çalışmasında 1997-2017 senelerindeki bulgulara göre dünyanın ve ülkemizde değişiklikler gösteren öğrencilerin profilini irdelemiştir.

Mahmut Özer ülkemizdeki öğrencilerin uluslararası boyutunu irdelediği araştırmasının neticesinde 2 mühim sorun odağına değinmektedir.

Nur Kırmızıdağlı, Bekir S. Gürel, Türker Kurt ve Nevfel Boz ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma yöntemini ele alan bir çalışma yapmışlardır.

Sibel Hoştut Bolonya Süreci’ndeki reform çalışmalarının ülkemizdeki uygulanım alanını irdelemiştir.

Durmuş Günay ve Aslı Günay öğrencilerin hareketliliklerini göç kuramsallığının uluslararası boyutu üzerinde temellendirmiş olduğu araştırmasında, ülkemize gelmek isteyen öğrenci ve öğretim üyelerinin gerekçelerini irdelemiştir.

Kaynakça

Adams, Don. “Eğitimde Kalitenin Tanımlanması”, Çev. Necati Cemaloğlu, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Cilt 14, Sayı 14, 2018, s. 233-248.

Akgüç, Özlem. *Türkiye’de Üniversitelerin Akademik Durumu*. İstanbul: Gerçek, 2017.

Baş, Türker. *Yükseköğretimde Planlama*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, 2017.

Symes, Caroline. “Dünden Bugüne Akademi Yolculuğu”, *KalDer Önce Akademi*, Yıl 25, Sayı 178, 2017, s. 14.

Baykul, Yaşar. “Eğitim Sisteminde Değerlendirme”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 7, 2012, s. 85-94.

Çidem, Merve. “Tanzimat Döneminde Avrupa’ya Öğrenci Gönderme Sürecinde Ortaya Çıkan Sorunlar”, *JASS-The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 57, 2017, s. 579-586.

Deniz, Muzaffer. “Üstünlerin Eğitiminin Tarihi Dünyadan Örnekler ve Enderun Mektebi”, *ISHE 2014-3.Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Sakarya Üniversitesi, 2020, s. 152-160.

Hoştut, Sibel. “Türk Üniversitelerin Paydaş Analizi”, *Erciyes İletişim Dergisi Akademia*, Cilt 5, Sayı 3, 2018, s. 187-200.

Olçay, Gökçen Arkalı ve Bulu, Melih. “Uluslararası Üniversite Sıralama Endekslerinde Türk Üniversitelerinin Yeri”, *Yükseköğretim Dergisi*, Sayı 6 (2), 2016, s. 95-103.

Öncel, Mesut. “Üniversitelerin Başarı Sıralamalarında Metodolojik Problemler: Metodolojik Eleştirilere Dönük Bir Literatür Taraması”, *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2017, s. 14-26.

Polat, Ezgi Güzel. *Lisansüstü Eğitimde Akreditasyon Raporu*, Ankara: Ankara Barosu Yayını, 2018.

Seggie, Fatma Nevra ve Ergin, Hakan. *Yükseköğretimin Uluslararasılaşmasına Güncel Bir Bakış: Türkiye’de Uluslararası Akademisyenler*, Ankara: SETA-Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2018.

Traijino, Makiata, “Uluslararası Eğitimde Alternatif Bir Model: Kampusta Uluslararasılaşma”, *Social Sciences Studies Journal*, 3(8), 2018, s. 648-657.

Ulusal Ajans Etkinlik Raporu, Ankara: Yükseköğretim Kitaplığı, 2018

Ulusal Ajans Uygulama El Kitapları, Ankara: Yükseköğretim Kitaplığı, 2019.

Yüksel, Cenk Arsun, Bilgen, İlknur ve Yaşbay Kobal, Hava. “Yükseköğretim Kurumlarında Uluslararasılaşma Süreci: Kuramsal Bir Derleme”, *İnsan ve Topluluk Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 3, 2018, s. 1582-1591.